

7691

Landsmåls- och Folkminnesarkivet
Uppsala

ÖLAND

Torslunda

Källström, I., 1934

Svar på ULMA:s frågelista 1 Mjölkhushållning

3 bl.4:o

7691

I. Mjälkhusbällning

Öl i olika slag af mjälk - hur det kallas på Ålans
"Pänmjälk" "Kovarm" "Skummjälk" hurna på kskt mjälk "Skinn"
Gjälpsurnad mjälk "blåsur" liten surmal "välling"

II. Matvätker

Kvalls mäs "uppkokt mjälk till kall gröt"

Mjälk m. öl el. dricka "ölost" dricksupa

Klumpmjälk — "välling med koensmjälksklumpar"

III. Mjälkens förvaring

Mjälken slags upp i "träbunkar", "kopparbunkar", "stempjät"

"Mycket stora glasbunkar", "stempjät" med gravur för

melurer på" och sätts i "mjälkvällare" välrensjorda
efter potatisryffagen eller "del"

kärl som användes vid mjälkingen voro, "trälyftor
med 2 öron och lock eller "pinne-skjula" frind med

skjurskapt af ek. / Byttan skurades väl ren med

Sand och gravur frikt. vatten slags i stöd så 3 ä 4 tim.

2
mjölken silades genom gammal gardin "silklut" skummades
med fräsch gräddan hålles "selstruka"

IV Beredning af smör.

"Stapharna med torne" användes vid smörberedning om
tekgångus på gräddan var riklig, eljes vispades gräddan i
struka. Om det ej blef jort smör lades ett stycke gammalt
smör i gräddan. Smöret sköyles i friskt vatten i ett stöfat
så ältades noga smöret. Hållades och knådades åter med
"smörsked" packades så ned i "stenkärlsburk" x

V Beredning af ost.

Ark. mjölk gynnades i järngryta eller kopparkitetel 7½ + 36 yor
(som går 12 å 15 kannor uti) kalfläp i läggas, ostmassan frammas
sedan genom en tunn, tunn handduk med händerna, lades så
i ostkar för att "jä form" vänder 2 ggr. om dagen i 3 dagar -
Den sidan som låg upp saltades "lites" på - om man ville
lades kummi i.

3
Af vasslau kokades välling eller gröt med korngrön.
Sötostön lade man i "stjämbrunke" använde dock ägg
uti samt brygde den.